

Магістр 2 року навчання
факультету економіки і права ХНЕУ

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ДЖЕРЕЛО СТВОРЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Проаналізовано поняття "стратегічний потенціал підприємства" та "конкурентні переваги підприємства". Розглянуто індикатори процесів створення конкурентних переваг підприємства. Доведено, що стратегічний потенціал підприємства є одним з основних джерел створення та збереження конкурентних переваг підприємства.

Аннотация. Проанализированы понятия "стратегический потенциал предприятия" и "конкурентные преимущества предприятия". Рассмотрены индикаторы процессов создания конкурентных преимуществ предприятия. Доказано, что стратегический потенциал является источником создания и сохранения конкурентных преимуществ предприятия.

Annotation. The concepts of strategic potential of the company and competitive advantages of the company are analyzed. The indicators of the process of creating company's competitive advantages are considered. It is proved that strategic potential is the source of creating and maintaining competitive advantages of the company.

Ключові слова: стратегічний потенціал, конкурентні переваги підприємства, управління потенціалом підприємства.

Нестабільність вітчизняного ринкового середовища диктує певні вимоги до функціонування підприємств. Успішне ведення бізнесу в довгостроковій перспективі спонукає до визначення стратегічного потенціалу підприємства. Керівництву підприємства важливо чітко усвідомлювати рівень та напрями використання стратегічного потенціалу для забезпечення здатності підприємства до адаптації в мінливому зовнішньому середовищі. Першим кроком у цьому напрямі може стати вибір точного та об'єктивного інструментарію управління підприємством на базі оцінки взаємозв'язку між конкурентними перевагами підприємства та його стратегічним потенціалом.

Дослідженням проблеми виявлення джерел конкурентних переваг підприємства та їх довгострокового збереження займалися такі вчені, як: Войчак А. В., Коломієць І. Ф., Харченко Т. Б., Чулик Г. Р. [1 – 4] та ін. На дослідженні питань стратегічного потенціалу зосередили свою увагу такі науковці: Винокуров В. А., Клейнер Г. Б., Кононенко І. В., Федонін О. С., Рєпіна І. М., Олексюк О. І., Отенко І. П., Малярець Л. М., Іващенко Г. А. [5 – 10] та ін.

Однак слід зазначити, що проблема виявлення джерел конкурентних переваг підприємства і використання стратегічного потенціалу підприємств потребують подальшого розроблення, оскільки в більшості наукових праць не досягнуто єдності й використовуються різні теоретичні підходи до визначення кожного з цих понять окремо та їх взаємозв'язку.

Метою дослідження є встановлення зв'язку між стратегічним потенціалом підприємства та його конкурентними перевагами. Реалізація поставленої мети потребує визначення змісту термінів "стратегічний потенціал" та "конкурентні переваги", а також доведення того, що стратегічний потенціал є джерелом конкурентних переваг.

Існує багато поглядів на визначення поняття "стратегічний потенціал". Так, поняття стратегічного потенціалу в якості підґрунтя для конкурентних переваг підприємства може бути визначене як [8, с. 23]: 1) ефективність використання ресурсів підприємства для виробництва товарів та послуг; 2) динамічні здатності; 3) організаційні здатності; 4) здатності формувати унікальні комбінації ресурсів і компетенцій; 5) ключові компетенції; 6) пізнавальні індивідуальні й колективні можливості; 7) інтеграція здатностей: стратегічного бачення, проектування структури організації, формування поведінкових і культурних характеристик.

Виходячи з наведеного визначення, слід зазначити, що особливу роль у діяльності підприємства відіграє формування та використання всіх аспектів стратегічного потенціалу як підґрунтя для створення та збереження конкурентних переваг.

До складових стратегічного потенціалу підприємства можна віднести [9, с. 156]:

- 1) здатність до макроекономічного аналізу та прогнозування ситуації в країні та за її межами;
- 2) здатність до своєчасного виявлення потреб потенційних покупців;
- 3) здатність аналізувати та прогнозувати економічну кон'юнктуру ринків;
- 4) здатність створювати та реалізовувати конкурентоспроможні ідеї;
- 5) здатність підтримувати конкурентний статус підприємства та його незалежність від кон'юнктури ринку;
- 6) здатність забезпечувати внутрішню гнучкість виробничої техніки, технології та інших ресурсів;
- 7) здатність змінювати організаційну структуру та ін.

Розуміння стратегічного потенціалу як ресурсів, що володіють необхідними характеристиками, ілюструє позитивний імідж підприємства. Цей ресурс забезпечує підприємству стійку конкурентну перевагу і створюється

Необхідно зазначити, що стратегічний потенціал підприємства повинен бути "налаштований" під можливості, що відкриваються, і стратегічні завдання для того, щоб на основі обраних цілей і своєчасного їхнього коректування забезпечити конкурентні переваги на ринку [8, с. 12].

Конкурентна перевага – наявність у системі якої-небудь ексклюзивної цінності, що дає їй переваги перед конкурентами [1, с. 50].

Слід зазначити, що конкурентним перевагам притаманні такі властивості [1, с. 50]:

1) вони є концентрованим виявом переваги над конкурентами в економічній, технічній, організаційній сферах діяльності підприємства, які можна виміряти економічними показниками (додатковим прибутком, більш високою рентабельністю, ринковою часткою, обсягом продажів);

2) конкурентна перевага є порівняльною, а отже, відносною, а не абсолютною, тому що вона може бути оцінена тільки шляхом порівняння характеристик.

Таким чином, задля формування стійких конкурентних переваг підприємству необхідно приділяти особливу увагу повному та ефективному використанню наявних у розпорядженні підприємства всіх видів ресурсів. Ефективне використання стратегічного потенціалу підприємства забезпечує стійкі конкурентні переваги за рахунок раціонального розподілу ресурсів.

Отже, управляючи потенціалом, ми управляємо й поточним станом підприємства, і перспективами його розвитку. Процеси розвитку підприємства не є встановленими і припускають вплив випадків, відхилення, боротьби протилежних сил. Управління даними процесами носить довгостроковий стратегічний характер. Це постійний пошук і реалізація нових можливостей використання ресурсів, форм і видів діяльності підприємства. Результати реалізації даних процесів визначають інноваційний розвиток і стійку конкурентну перевагу підприємства на ринку [8, с. 43].

Конкурентні переваги дозволяють підприємству отримувати доступ до високих доходів. Однак для того, щоб залишатися рентабельним у довгостроковому періоді, підприємству постійно необхідно накопичувати та вдосконалювати свій стратегічний потенціал, посилюючи тим самим конкурентні позиції на ринку.

Індикаторами процесів створення конкурентних переваг підприємства та нарощування його стратегічного потенціалу є [10, с. 73]:

1) зростання прибутку, яке забезпечує ресурси для реінвестування і дозволяє підприємству розвиватися;

2) зростання дивідендів у розрахунку на одну акцію, яке приваблює нових інвесторів;

3) постійне збільшення кола покупців за рахунок створення позитивних атрибутів товарів та послуг;

4) зростання ринкової вартості підприємства.

Управління даними процесами передбачає вибір та обґрунтування пріоритетів розвитку підприємства, формування оптимальної структури цілей і відповідно до них структури стратегічного потенціалу.

Таким чином, у статті наведені визначення таких понять, як стратегічний потенціал підприємства та конкурентні переваги підприємства, виділено індикатори процесів створення конкурентних переваг і нарощування стратегічного потенціалу підприємства, а також визначено взаємозв'язок між ефективним використанням стратегічного потенціалу підприємства і створенням та збереженням стійких конкурентних переваг.

Фокус дослідження стратегічного потенціалу, як джерела конкурентної переваги перемістився на проблему створення організаційних можливостей підприємства і їх адаптацію до змін у ринковій обстановці [8, с. 15].

Для подальшого дослідження доцільно обрати напрямок аналізу організаційних можливостей підприємства і їх адаптації до змін у ринковій обстановці. Результати такого дослідження стануть у нагоді в процесі стратегічного управління підприємством.

Наук. керівн. Запашук Л. В.

Література: 1. Войчак А. В. Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація / А. В. Войчак, Р. В. Камишніков // Маркетинг в Україні. – 2005. – № 2. – С. 50–53. 2. Коломієць І. Ф. Підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства в системі факторів інтернаціоналізації / І. Ф. Коломієць // Конкуренція. – 2007. – № 3. – С. 16–26. 3. Харченко Т. Б. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств як засіб ринкового реформування економіки / Т. Б. Харченко // АПЕ. – 2003. – № 2. – С. 70–73. 4. Чупик Г. Р. Наукові підходи до визначення категорій "конкуренція" та "конкурентоспроможність" / Г. Р. Чупик // Вісник Львівської КА. – 2006. – № 22. – С. 55–58. 5. Винокуров В. А. Организация стратегического управления на предприятии / В. А. Винокуров. – М. : Центр экономики и маркетинга, 1996. – 160 с. 6. Клейнер Г. Б. Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность / Г. Б. Клейнер, В. Л. Тамбовцев, Р. М. Качалов. – М. : Изд. "Экономика", 1997. – 288 с. 7. Кононенко І. В. Управління розвитком підприємства : навч. посібн. / І. В. Кононенко. – Х. : Вид. НТУ "ХП", 2001. – 136 с. 8. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства : наукове видання / І. П. Отенко, Л. М. Малярець, Г. А. Іващенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 348 с. 9. Федонін О. С. Потенціал підприємства, формування та оцінка / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2004. – 316 с. 10. Отенко І. П. Стратегическое управление потенциалом предприятия : научное издание / И. П. Отенко – Х. : Изд. ХНЭУ, 2006. – 256 с.